

Fastighetsnämnden

Uppdrag att utreda förutsättningarna och alternativen för ett nytt kommunarkiv

Ärende

Danderyds kommunarkiv är för närvarande beläget i Danderydsgårdens källarplan. Arkivet har stor brist på utrymme och har begränsade möjligheter att ta emot större leveranser av arkivhandlingar. Därutöver uppfylls inte Riksarkivets krav på arkivlokaler (RA-FS 2013:4) som Danderyds kommun ska följa enligt § 5 Föreskrifter om arkivvård i Danderyds kommun. Kommunstyrelsen har därför gett fastighetsnämnden i uppdrag att utreda förutsättningarna för och utreda alternativ för ett nytt kommunarkiv.

Tekniska kontoret har gjort en förutsättningslös inventering i det egna fastighetsbeståndet utifrån behovet som krävs för ett nytt kommunarkiv. Inventeringen har föranlett att två möjliga ytor har utretts närmare, i Kevingskolan samt Brageskolan. Utredningen har dock visat på att det kommer behövas omfattande investeringar för att bygga om lokalerna för att en arkivstandard ska kunna uppnås. Därtill föreligger omfattande risker med att placera ett arkiv under befintliga installationer såsom vattenledningar och dylikt.

Tekniska kontorets samlade bedömning är således att det inte finns någon lämplig lokal eller yta inom det egna beståndet där det är praktiskt, ekonomiskt eller lämpligt att omvandla till ett arkiv.

Tekniska kontorets förslag till beslut

Fastighetsnämnden antar återrapportering i tjänsteutlåtande daterat 2022-08-06, och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Bakgrund

Danderyds kommuns arkivmyndighet ansvarar för kommunarkivet som idag är beläget i Danderydsgårdens källare. De arkivhandlingar som förvaras i arkivet är en del av kommunens kulturarv och ska bevaras för eftervärlden. Arkivet har stor brist på utrymme och har begränsade möjligheter att ta emot större leveranser av arkivhandlingar. De nuvarande lokalerna uppfyller inte Riksarkivets krav på arkivlokaler (RA-FS 2013:4) som Danderyds

Anders Forsberg

kommun ska följa enligt § 5 Föreskrifter om arkivvård i Danderyds kommun. Nuvarande lokal i Danderydsgården är på ca 160 kvm. Det totala behovet är på minst 400 kvm.

I Mörby centrumprojektet projekterades det för ett nytt kommunarkiv i källarplanet i befintliga centrumhuset. Emellertid visade det sig att planerad arkivlokal var ett skyddsrum, samt var beläget på ett sådant sätt att det inte gick att uppfylla gällande regelverk för arkivlokaler. Alternativa lösningar för ett nytt kommunarkiv i Mörby centrum som projektet presenterat har inte gått att realisera.

§ 80 KS 2019/0375, 24/5, Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ger fastighetsnämnden i uppdrag att utreda förutsättningarna för och ta fram alternativ för ett nytt kommunarkiv.

Tekniska kontorets utredning

Tidigare utredningar och inventeringar har fastslagit att kommunarkivet behöver en yta om ca 600 kvm. Ytan kan delas upp i flera angränsande lokaler eller sektioner. Inom ytan ska ca 4 000 hyllmeter handlingar kunna förvaras. I lokalen ska det även finnas plats för ritningskåp för förvaring av kartor och ritningar. Det behöver också finnas möjlighet till arbetsplatser för arkivfunktionens personal samt tillgång till mindre besöksrum för forskare och besökare som behöver ta del av arkivhandlingar på plats. Det är svårt att i dagsläget estimera vilka processer som kommer att digitaliseras inom en 5–10-årsperiod.

Arkivlokalen bör även dimensioneras för att rymma kommunens föreningsarkiv som idag förvaras i Djursholms vattentorn som inte är en lämplig fastighet för detta.

Även om kommunen i allt större utsträckning digitaliserar så kommer det dröja många år innan pappersarkivering helt upphör från verksamheternas sida. Det nyligen inträffade takläckaget med omfattande vattenskador som följd i Danderydsgården visar på behovet av godkända och utökade arkivlokaler för kommunarkivet.

Tekniska förutsättningar

Arkivfunktioner som behöver uppfyllas för ett kommunarkiv enligt Riksarkivets regler för arkivlokaler är att arkivlokaler ska placeras där det inte finns uppenbara riskfaktorer i omgivningen. De grundläggande kraven i föreskriften är att handlingar som tillhör myndighetens arkiv ska förvaras i arkivlokal som ger skydd mot till exempel brand, fukt och inbrott eller annat som kan ge åverkan på de handlingar som skyddas i arkivet. Nedan är exempel på områden som behöver tas hänsyn till vid ombyggnation av befintliga lokaler.

Anders Forsberg

Arkivlokalen skall utgöra egen brandcell (7 kap. 4 §). Den utförs i den brandtekniska klassen EI120. EI120 innebär att lokalen ska klara brand och rök i 120 minuter innan kollaps. Oavsett vilken av valda fastigheter så kommer omgivande väggar behöva kompletteras med en ytterligare brandvägg. Fönster och dörrar behöver kompletteras med brandskyddande jalusigardiner. Fönster bör även undvikas med hänsyn till att ljus påskyndar pappers åldrande.

Klimatet behöver hållas konstant över året. Vid långtidslagring bör lufttemperatur och relativ luftfuktighet (RF) anpassas till typen av arkivhandlingar i enlighet med riktlinjer. För papper gäller till exempel att temperaturen ska vara ≤ 18 °C och den relativa fuktigheten i rummet 35 %. Dygnsvariation för lufttemperatur bör inte vara större än ± 2 °C. För den relativa luftfuktigheten bör dygnsvariationen inte vara större än ± 5 %.

Rör för vätskor får inte dras genom en arkivlokal (6 kap. 2–3 §). Undantag: vattenbärande rör för arkivlokalens uppvärmning, sådana skall dras nära golv. Befintliga rör i en lokal som anpassas till arkivlokal skall förses med godtagbara skydd mot fukt- och vattensador. Fuktlarm bör övervägas. Rör för fjärrvärme och tappvatten ska alltid undvikas.

Det får endast finnas fasta elektriska installationer som är nödvändiga för arkivlokalens drift, exempelvis belysning, radiatorer och motoriserade hyllsystem. Permanent placerad elektrisk arbetsplatsutrustning, till exempel datorer, skrivare, elektriskt höj- och sänkbara bord samt kopieringsmaskiner får inte finnas i arkivlokalen.

När golvets area överstiger 400 m² ska arkivlokalen vara sektionerad. Om arkivlokalen har ett automatiskt släcksystem eller ett syrereducerande system får brandcellens golvarea uppgå till högst 1 200 m².

Stommen skall klara last från arkivhandlingar, hyllsystem och förvarings-skåp. Bottenplatta är att föredra.

Lokaliseringen av arkivlokalen bör inte ligga så att framtida översvämning riskeras, om källarlokal ska användas bör den ligga på så sätt att detta minimeras.

Inventering av det egenägda fastighetsbeståndet

Tekniska kontoret har i sin översyn utrett möjliga lokaler i befintligt fastighetsbestånd. En svårighet har varit att få till de stora ytor som krävs för att inte ha arkiv på för många ställen.

Anders Forsberg

Då ingen lämplig lokal om 400 kvm hittats (utan att göra stora ingrepp i annan verksamhet) har två mindre lokaler utretts vidare. Lokalerna är placerade i Kevingskolan byggnad 2166 under matsalen på ca 170 m² och Brageskolan nuvarande fritidslokal under huvudbyggnaden på ca 240 m².

Båda förslagen är placerade i markplan, alternativt under, vilket är en fördel utifrån de belastningar på bjälklag som ett arkiv utgör. Däremot medför lokaliseringen att ytterligare utredning rörande fukt och översvämningsrisk behöver tas i beaktande. Då de ligger under nuvarande lokaler behöver även befintliga installationsstråk i tak hitta andra lösningar.

Brageskolans lokaler använd idag för fritidsaktivitet och förråd.

Kevingskolans lokaler används som förråd och kan eventuellt komma att hyras ut till kultur och fritid för extern fritidsverksamhet.

Oavsett vilken/vilka av ovanstående byggnader som kommer att användas är ingreppen stora med krav på betydande investeringar för att anpassa ytorna till arkivstandard. Därutöver är lokalernas potentiella yta som kan anpassas för arkiv inte tillräckligt omfattande utifrån det behov som föreligger, vilket skulle innebära att kommunarkivet skulle behöva få olika placeringar rent geografiskt, något som inte är fördelaktigt enligt kommunledningskontorets bedömning.

Tekniska kontoret vill även lyfta fram synpunkten att det för närvarande pågår ett arbete med att förnya detaljplanen inom Brageskolan (Fastigheterna Orren 30 & 31). En placering av ett kommunarkiv inom fastigheten måste i sådant fall upptas inom detaljplanen. Detaljplanen för Kevingskolan (fastigheten Jungfrun 1) medger idag allmänt ändamål vilket möjliggör ett arkiv. Dock påtalar tekniska kontoret att då det finns planer på att utveckla skolfastigheten så måste eventuella planändringar medge arkiv även för denna placering.

Tekniska kontorets yttrande

Tekniska kontoret har gjort en förutsättningslös inventering i det egna fastighetsbeståndet utifrån behovet som krävs för ett nytt kommunarkiv. Inventeringen har föranlett att två möjliga ytor har utretts närmare, i Kevingskolan samt Brageskolan. Utredningen har dock visat på att det kommer behövas omfattande investeringar för att bygga om lokalerna för att en arkivstandard ska kunna uppnås. Därtill föreligger omfattande risker med att placera ett arkiv under befintliga installationer såsom vattenledningar och dylikt. Dessa installationer skulle i sådant fall behöva omlokaliseras.

Då ytorna inte är tillräckliga för hela arkivet skulle det även bli nödvändigt med flera lokaliseringar i kommunen. Detta faktum är enligt kommunledningskontoret inte önskvärt av flertalet olika skäl.

Anders Forsberg

Tekniska kontorets samlade bedömning är således att det inte finns någon lämplig lokal eller yta inom det egna beståndet där det är praktiskt, ekonomiskt eller lämpligt att omvandla till ett arkiv.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet i sig får inga ekonomiska konsekvenser.

Anna Tengelin Skoog
Teknisk direktör

Magnus Fridell
Fastighetschef

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande Återrapportering av uppdrag att utreda förutsättningarna och alternativen för ett nytt kommunarkiv 2022-08-26
2. KS 2021-05-24 § 80 Uppdrag att utreda förutsättningar och alternativen för ett nytt kommunarkiv

Expedieras
Kommunstyrelsen